

Z GEOGRAFIĄ
PRZEZ ŚWIAT

MAGDALENA
JANKUN

SCENARIUSZ LEKCJI GEOGRAFII dla III etapu edukacyjnego

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – Anna Kasperska-Gochna
Recenzja merytoryczna – Alicja Węsierska-Kwiecień
Agnieszka Stanuszkiewicz
dr Beata Rola
Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat

Czy skały budujące litosferę można wykorzystać w gospodarce?

- Adresat: Uczeń klasy I szkoły ponadpodstawowej
- Miejsce: gabinet geograficzny
- Czas realizacji: 1 godzina dydaktyczna

Podstawa programowa

V. Litosfera: tektonika płyt litosfery, procesy wewnętrzne i zewnętrzne kształtujące powierzchnię Ziemi i ich skutki, skały

Uczeń: 4) rozpoznaje wybrane typy skał oraz przedstawia ich gospodarcze zastosowanie.

Cel ogólny lekcji: zapoznanie uczniów z typami skał oraz z ich zastosowaniem gospodarczym.

Kompetencje kluczowe

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.

Cele szczegółowe operacyjne

- wyjaśnisz, co to jest skała;
- dokonasz głównego podziału skał i podasz przykłady;
- rozpoznasz skały wśród okazów znajdujących się w pracowni geograficznej oraz na fotografiach;
- przedstawiś gospodarcze zastosowanie skał.

Metody/formy pracy

wykorzystanie narzędzi ICT, mapa mentalna, metoda kieszeń i szuflada, praca indywidualna, w grupach oraz całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne

podręcznik do geografii, tablica interaktywna, tablety/komputery, okazy skał, aplikacja create.kahoot, zasoby internetu.

Narzędzia TIK do wykorzystania na tej lekcji: aplikacja <https://create.kahoot.it/details/d414880e-b6dc-4be0-a7f7-90de3b89c5ad>, zasoby internetu

Przebieg lekcji: Faza wstępna

1. Nauczyciel wyświetla na tablicy multimedialnej cele lekcji.
2. Pytanie kieruje do całego zespołu klasowego: czym się różnią skały od minerałów?
Dyskusja. Uczniowie sprawdzają poprawność swojego myślenia korzystając z podręcznika oraz z zasobów internetu.

Faza realizacyjna

1. Nauczyciel dokonuje podziału skał na magmowe, skały osadowe i przeobrażone (metamorficzne). Prosi uczniów o wyszukanie informacji na temat genezy powstawania skał magmowych. Pogadanka. Nauczyciel prosi o wskazanie spośród podanych okazów, skał wylewnych i głębinowych. Uczniowie oglądają okazy, analizują wygląd. Wskazują wśród nich granit i bazalt oraz podają różnice między nimi. Podają przykłady gospodarczego wykorzystania skał magmowych.
2. Na tablicy interaktywnej uczniowie wyrysowują mapę mentalną, na której zapisują omawiane skały oraz ich cechy charakterystyczne (mapa jest poszerzana o treści dotyczące kolejnych grup skał).
3. Uczniowie pracują w grupach. Wyszukują informacje na temat powstania skał osadowych. Dokonują podziału na skały okruczowe, organogeniczne oraz pochodzenia chemicznego. Z przygotowanych okazów skał wybierają np. piasek, żwir, ił, węgiel kamienny, węgiel brunatny, torf, sól kamienną, gips. Na podstawie obserwacji określają ich cechy. Podają przykłady ich gospodarczego wykorzystania. Pogadanka.
4. Nauczyciel na tablicy interaktywnej przedstawia fotografie skał osadowych, które wyszukuje wcześniej w zasobach internetu. Zadaniem uczniów jest ich rozpoznanie.
5. Praca w tych samych grupach. Uczniowie wyszukują informacje na temat powstania skał metamorficznych. Z przygotowanych okazów skał wybierają np.: gnejsy, kwarcyty, marmury. Na podstawie obserwacji określają ich cechy. Wskazują skały, z których zostały przeobrażone. Podają przykłady ich gospodarczego wykorzystania. Pogadanka.

Faza podsumowująca

1. Nauczyciel dokonuje oceny pracy jednej wylosowanej grupy. Prosi uczniów o dokonanie samooceny. Nauczyciel bierze przy ocenianiu pod uwagę wkład, zaangażowanie i możliwości uczniów.
2. Wykorzystanie aplikacji <https://create.kahoot.it/details/d414880e-b6dc-4be0-a7f7-90de3b89c5ad> do sprawdzenia opanowanych umiejętności. Odpowiedzi ustalone są przez grupy, w których wcześniej pracowali uczniowie. Lider grupy wskazuje prawidłową odpowiedź. Pytania wyświetlane są na tablicy interaktywnej. Nauczyciel może uhonorować grupy, które uzyskały najwyższą ilość punktów.

Komentarz metodyczny

Scenariusz jest uniwersalny, nie zawiera żadnych barier i może być modyfikowany do pracy z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz dostosowany do potencjalnych możliwości uczniów. Scenariusz jest zgodny z wielospecjalistyczną oceną poziomu funkcjonowania ucznia. Zaleca się wykorzystywanie metody „kieszeń i szuflada”, która uwzględnia specjalne potrzeby edukacyjne uczniów oraz pozwala nauczycielowi monitorowanie postępów ucznia z SPE. Celem tej metody jest zrozumienie przez samego ucznia, czego się nauczył na lekcji. Każdy uczeń przygotowuje dwie karteczki. Do kieszeni uczeń wpisuje to, co zrozumiał, czego się nauczył, a do szuflady to, czego jeszcze nie rozumiał, do czego chciałby wrócić. W pracy z uczniami z SPE jednym z najprostszych sposobów jest modyfikacja ćwiczeń, zadań i poleceń, polegająca na dostosowaniu zadań, tak by były one wykonywalne przez uczniów o niższym potencjale i propozycji zadań trudniejszych dla uczniów zdolnych. Nauczyciel powinien stosować różne sposoby pracy z uczniem w odniesieniu do SPE: pomoc w czytaniu poleceń i treści zadań, dokładną analizę treści i utwierdzanie się, że uczeń rozumie, wydawanie krótkich i konkretnych poleceń, wydłużenie czasu na pracę z tekstem i wykonanie prac pisemnych, sprawdzanie stopnia zrozumienia tekstu i poleceń, zapis trudnych, nowych terminów na tablicy, zwracanie uwagi uczniom na poprawność zapisów oraz ćwiczenia utrwalające, pomoc w wykonywaniu rysunków, schematów.

Propozycją pracy z uczniem zdolnym jest poszerzanie treści nauczania dostosowane do jego poziomu intelektualnego. Dzięki temu wzrasta jego motywacja do pracy. Nauczyciel musi jednak prowadzić lekcję dwutorowo. Z jednej strony przygotowuje materiał dla większości uczniów, z drugiej zaś wzbogaca go o dodatkowe informacje, ćwiczenia, zadania, materiały źródłowe dla ucznia zdolnego. Rolą nauczyciela jest motywowanie ucznia do poszukiwania nietypowych rozwiązań oraz do korzystania z dodatkowych źródeł wiedzy.

Przy ocenie ucznia z SPE obowiązuje zasada indywidualizacji. Wystawiona ocena nie może wynikać z porównania osiągnięć z innymi uczniami. Musi być wielostronna. Należy przy jej wystawieniu wziąć pod uwagę indywidualne osiągnięcia ucznia oraz zdobyte nowe umiejętności, wkład pracy, zainteresowanie i aktywność na zajęciach. Nauczyciel powinien stosować ocenianie kształtujące, które eliminuje stres związany z ocenianiem. Powinien udzielać informacji zwrotnej dotyczącej wiedzy i umiejętności uczniów, w tym uczniów z SPE. Stosowanie samooceny między innymi poprzez zaproponowaną metodę „kieszeń i szuflada”. Dobór metod i narzędzi kontroli należy do nauczyciela, bo on zna uczniów najlepiej.